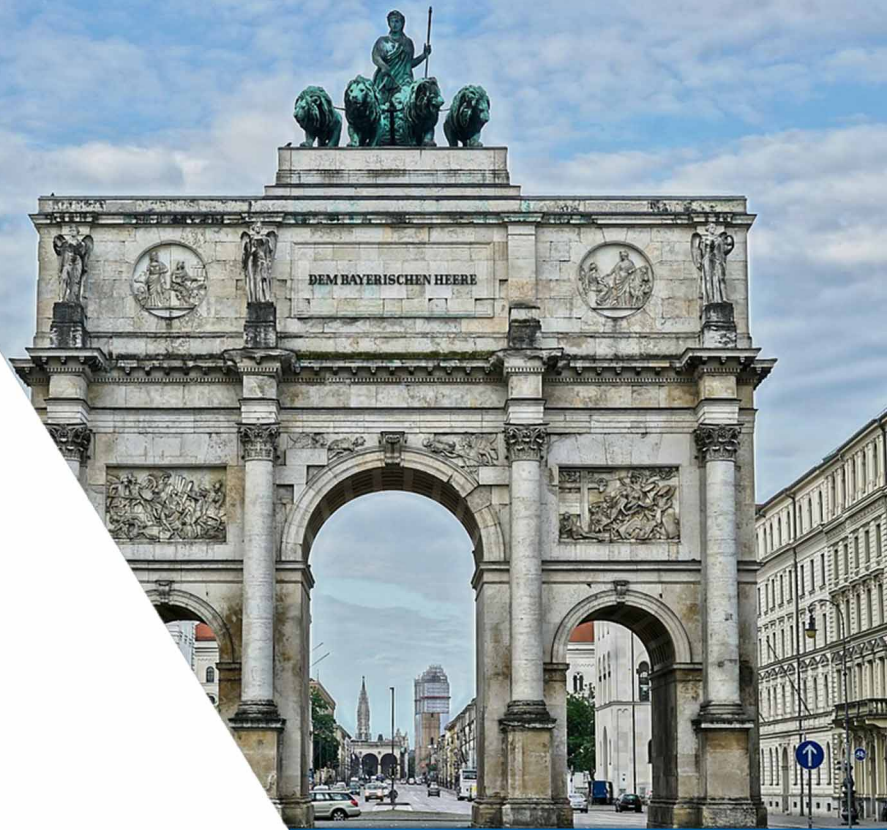

EUROPEAN CONFERENCE

Conference Proceedings

VIII International Science Conference
«Information technologies and automation
of learning in modern conditions»

February 26-28, 2024

Munich, Germany

INFORMATION TECHNOLOGIES AND AUTOMATION OF LEARNING IN MODERN CONDITIONS

Abstracts of VIII International Scientific and Practical Conference

Munich, Germany
(February 26-28, 2024)

ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ЗА ФАХОМ

Маргарян Маркар Арменович,
аспірант

Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика

Бабаян Юлія Олександрівна

кандидат психологічних наук, доцент,
проректор з наукової роботи

Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика

Постановка проблеми. Сучасне українське суспільство потребує висококваліфікованих фахівців, які б не лише мали глибокі знання і навички у своїй галузі, а й володіли особистісними якостями, що роблять їхню професійну діяльність ефективною та успішною. Підготовка майбутніх спеціалістів, особливо у сфері психології, має включати не лише передачу знань і практичних навичок, але й формування професійної готовності та психологічної компетентності. Професійна готовність майбутніх психологів не обмежується лише знаннями та вміннями, а також враховує їхню готовність до роботи у даній сфері, особистісні особливості та мотивацію. Зростання популярності послуг психолога у суспільстві підкреслює важливість розвитку професійних компетенцій у студентів психологічних спеціальностей. Професійна підготовка майбутніх психологів передбачає розвиток навичок для аналізу психічної реальності та внутрішніх можливостей людини, що відображає їхнє ціннісне ставлення до світу. Важливо, щоб зміст такої підготовки відповідав потребам та вимогам суспільства, враховуючи його перспективи розвитку. У подальшому дослідженні важливо звернути увагу на розробку інноваційних методик підготовки психологів, які б дозволяли ефективно формувати не лише професійні знання, але й психологічні якості, необхідні для успішної практичної діяльності. У цьому контексті, вищі навчальні заклади повинні використовувати певні методології, що сприятимуть професійному зростанню майбутніх психологів як особистостей та незалежних фахівців, здатних реагувати на різноманітні зміни у сфері особистісного та соціального життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В наукових дослідженнях дуже мало уваги приділяється динаміці розвитку професійної компетентності майбутніх психологів у закладах вищої освіти. Хоча деякі автори, такі як Хоцкіна С. М. [1], Петрук В. А. [2], Марценюк М. О. [3], Ларіонцева А. О. [4], розглядають питання формування професійної готовності у різних галузях, таких як економіка, технічні спеціальності та психологія, але ці дослідження не

приділяють належної уваги особливостям розвитку компетентності саме у майбутніх психологів. Незважаючи на те, що деякі дослідження вже зосереджуються на теоретичних аспектах професійної готовності майбутніх психологів, відсутність практичних досліджень ускладнює наше розуміння та вивчення процесу формування компетентності в цій сфері. Тому важливо провести додаткові дослідження, які б спрямувалися на аналіз динаміки розвитку професійної компетентності майбутніх психологів у вищих навчальних закладах. Це допоможе краще зрозуміти процеси формування та вдосконалення навичок і умінь, необхідних для успішної практичної діяльності в галузі психології. Результати таких досліджень можуть надати цінні відомості та рекомендації для покращення методів навчання та підготовки майбутніх психологів. Застосування моделі, заснованої на компетенціях, до психологічної освіти вимагає значних зусиль і часу. Це створює складні завдання, оскільки потребує оцінки різноманітних аспектів студентського розвитку, що є нелінійними та глибоко особистими. Наразі немає належної методології для вимірювання таких складних явищ, що робить використання компетентнісної моделі важким завданням. Проте існують суперечки щодо ключових аспектів базової підготовки з психології, зокрема, відносно ваги практики, науки та дослідження в цій галузі. Професіоналізм та процес неперервного навчання відіграють ключову роль у забезпеченні компетентної практики в галузі психології. Отже, зазначені складнощі викликають потребу у подальших дослідженнях та розвитку методологій для ефективного впровадження компетентнісної моделі в психологічну освіту.

Мета роботи полягає в дослідженні того, як психологічні фактори впливають на розвиток професійної компетентності у майбутніх психологів під час їхньої освіти у вищих навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Згідно з принципами Болонського процесу, визначення змісту професійної підготовки майбутніх психологів покладено на програму, що розробляється закладом вищої освіти відповідно до Державних стандартів освіти [1]. Ця програма охоплює широкий спектр дисциплін, необхідних для професійного і практичного розвитку майбутніх психологів. Підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі психології - це складний процес, що передбачає широкий спектр знань та навичок. Вони повинні бути озброєні знаннями з теорії та практики психології розвитку, дитячої психології, психотерапії, дитячої психологічної корекції та диференційної діагностики психічних розладів. Також важливо, щоб вони вміли працювати з дитячою та підлітковою психотравмотерапією.

Програма, яка розробляється для їхньої підготовки, має відображати цілі освіти та професійної підготовки бакалавра-психолога на відповідному рівні кваліфікації. Вона повинна визначати зміст навчання, форми атестації, систему проведення атестації та забезпечення розробки навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик [5]. Однією з ключових груп дисциплін є фундаментальна психологія, яка охоплює вивчення загальної психології, історії психології, психології особистості, соціальної психології та інших. Також

важливим є вивчення методології й методів психологічних досліджень, яке здійснюється під час курсів з математичних методів в психології, експериментальної психології та інших спеціальних предметів[2]. У другій групі дисциплін - прикладна психологія, вивчаються педагогічна, клінічна, управлінська та інші форми психології. Ці дисципліни допомагають студентам набути не лише теоретичних, але й практичних навичок, необхідних для вирішення різних професійних завдань. Крім теоретичної підготовки, навчальний процес включає курсові та дипломні роботи, а також практику, яка може бути ознайомчою, навчальною або переддипломною. Ці етапи допомагають студентам закріпити та практично застосувати отримані знання та навички перед виходом на ринок праці. Різні психологічні школи мають власне розуміння ідентичності, що відображається в різноманітних тлумаченнях цього поняття науковцями. Однак більшість дослідників підтримують думку, що формування ідентичності є процесом, що триває протягом усього життя та супроводжується різними кризами протягом життя. Оскільки успіх в обраній професійній діяльності та навчання суттєво впливає на структури особистості, вивчення особливостей і механізмів формування професійної ідентичності набуває особливого значення [3]. Щодо часу формування професійної ідентичності, вчені розходяться в думці. Багато з них вважають, що цей процес розпочинається вже у підлітковому віці, коли особистість стикається з вибором майбутньої професії, і набирає особливої активності у період навчання у вищій або професійній школі. Під час вибору професії, значну роль відіграють близькі оточення, соціальні установки, мотиви, інтереси, а також індивідуальні особливості та природні здібності майбутнього фахівця, зокрема, психолога. Професійна адаптація є постійним процесом, оскільки вона тісно пов'язана з особистісним розвитком особи. Цей процес передбачає вступ людини у професію, активне освоєння професійної культури та деонтології, адаптацію до виконання професійних ролей і функцій, а також життя у нових соціально-професійних умовах. Під час фахової адаптації відбувається активний процес професіоналізації, який сприяє формуванню професійної компетентності та, надалі, майстерності [4]. Ця позиція визначає індивідуальний стиль професійної діяльності практичного психолога.

Теоретичний аналіз психологічних чинників, що впливають на формування професійної компетенції майбутніх психологів, розкриває різноманітні аспекти особистісного і професійного розвитку майбутніх фахівців у сфері психології. Серед цих чинників можна виділити наступні:

Особистісні характеристики: Особистісні якості майбутнього психолога, такі як емпатія, толерантність, відкритість до нового, самокритичність, а також рівень самооцінки та самосвідомості, відіграють ключову роль у формуванні професійної компетентності. Наприклад, емпатія допомагає психологу встановлювати ефективний контакт з клієнтом, тоді як самокритичність сприяє постійному самовдосконаленню.

Соціальні взаємодії: Взаємодія з викладачами, колегами, клієнтами та іншими представниками професійного оточення має величезний вплив на

формування професійної компетентності. Соціальна підтримка, обмін досвідом та спільна робота сприяють розвитку навичок спілкування, вмінню працювати в команді та розумінню професійних стандартів.

Когнітивні процеси: Засвоєння теоретичних знань та їх практичне застосування важливі для розвитку професійної компетентності. Критичне мислення, аналітичність, здатність до рефлексії та розв'язання проблем є ключовими аспектами когнітивного розвитку майбутніх психологів.

Мотивація: Внутрішня мотивація досягнення успіху у професійній діяльності, бажання навчатися та розвиватися важливі для формування професійної компетентності. Мотивовані студенти активніше залучаються до навчального процесу та виявляють більші успіхи у навчанні.

Емоційний і психологічний стан: Емоційна стабільність, стресостійкість, здатність керувати емоціями та вміння працювати з власним психологічним комфортом мають велике значення для успішної професійної діяльності майбутніх психологів. Технології підготовки майбутнього психолога визначаються як система методів і прийомів, спрямованих на розвиток фахових компетенцій в межах об'єктивної професійної реальності психолога. Ці технології включають психологічні закономірності, специфічні техніки й методи навчання професійним навичкам, а також педагогічні умови, необхідні для ефективного засвоєння матеріалу. Метою цих технологій є зменшення розриву між теоретичними знаннями, отриманими в університеті, та практичними навичками, а також розвиток особистісних та професійних якостей майбутнього психолога. Ці технології повинні сприяти формуванню професійної ідентичності, розвитку професійних властивостей, умінь і компетенцій. Логіка побудови цих технологій полягає у врахуванні умов формування майбутнього психолога як суб'єкта професійної діяльності та забезпеченні інтеграції різних аспектів його розвитку. Вони сприяють розвитку когнітивно-емоційного рівня, об'єктивації особистісних цінностей, формуванню професійних ціннісних орієнтацій та системи професійних цінностей загалом. Окрім того, ці технології сприяють розвитку спеціальних здібностей особистості, що є основою її професійних компетенцій. Це допомагає майбутнім психологам ефективно виконувати свою роботу у вибраній сфері спеціалізації, такій як психологія консультування, соціальна психологія або психологія тренінгу [5].

Висновки.

Дослідження психологічних чинників, які впливають на формування професійної ідентичності майбутніх психологів, підтверджує, що цей процес починається ще на етапі навчання та триває протягом усього їхнього професійного життя. Важливо брати до уваги унікальність кожного студента під час їхньої професійної підготовки та забезпечувати можливість для розвитку як особистості, так і професійних навичок, враховуючи їхні потреби та здібності. Навчальні програми мають спрямовуватися на формування практичних навичок і умінь, необхідних для успішної професійної діяльності майбутніх психологів. Роль викладачів та навчального середовища є важливою у формуванні

професійної компетентності майбутніх психологів, тому важливо створити сприятливі умови для їхнього розвитку та професійного зростання.

Список літератури

1. Tkachuk, V., Yechkalo, Yu., Hotskina, S., Markova, O., and Hotskina, V. (2023). The use of immersive technologies in the education of future engineers. Modern information technologies and innovative educational methodologies in vocational training methodology, theory of experience problems, (68), 168-181. [in Ukrainian].
2. Saukov, T. (2023). The specificity of the dynamics of the development of professional competences of future psychologists at higher education institutions. Science Perspectives and Innovations, (14(32)). [in Ukrainian]
3. Professionalism. Access mode: <https://referat.ml-style.net/psikhologiya/zagalnapsikhologiya/k-profesiogrami-doc>. [in Ukrainian]
4. Lariontseva, A. O. (2023). Theoretical approaches to developing independence as a professionally important feature in future psychologists in the process of professional development. XXIII International Conference "Aviation. Contemporary problems of science", 320-322. [in Ukrainian].
5. Educational and professional program "Child psychology and psychological practice" Access mode: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2020/05/053-Children_psychology-bakalavr_proekt.pdf [in Ukrainian]